

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	34482
Nom	Patologia de l'aparell digestiu
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2021 - 2022

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1204 - Grau de Medicina	Facultat de Medicina i Odontologia	4	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1204 - Grau de Medicina	14 - Formació clínica humana III	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
GARCIA-GRANERO XIMENEZ, EDUARDO	40 - Cirurgia
MINGUEZ PEREZ, MIGUEL	260 - Medicina

RESUM

L'assignatura "Patologia de l'aparell digestiu" és compartida pels Departaments de Medicina i Cirurgia i s'inclou en el mòdul Formació Clínica Humana. L'objectiu general del seu ensenyament és la formació de professionals amb coneixements teòrics i pràctics que capaciten l'estudiant a desenvolupar una medicina integral, curativa, preventiva i de promoció de la salut en l'àrea de la patologia digestiva.

A causa del seu caràcter assistencial, s'hi analitzen els processos implicats en la patogènia de les malalties, i s'incideix principalment en els criteris i mètodes diagnòstics utilitzats, en l'estudi de la història natural de les malalties que l'afecten i en els tractaments indicats per a cadascuna de les afeccions. És per això que en el seu aprenentatge adquireixen gran importància el coneixement de les principals tècniques diagnòstiques i els continguts pràctics, amb especial esment a la pràctica clínica.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1204 - Grau de Medicina

- Obtenir i elaborar una història clínica que continga tota la informació rellevant.
- Realitzar un examen físic i una valoració mental.
- Tenir capacitat per a elaborar un judici diagnòstic inicial i establir una estratègia diagnòstica raonada.
- Establir el diagnòstic, pronòstic i tractament, aplicant els principis basats en la millor informació possible i en condicions de seguretat clínica.
- Indicar la terapèutica més adequada dels processos aguts i crònics més prevalents, així com de les malalts en fase terminal.
- Plantejar i proposar les mesures preventives adequades a cada situació clínica.
- Adquirir experiència clínica adequada en institucions hospitalàries, centres de salut o altres institucions sanitàries, sota supervisió, així com coneixements bàsics de gestió clínica centrada en el pacient i utilització adequada de proves, medicaments i altres recursos del sistema sanitari.
- Conèixer, valorar críticament i saber utilitzar les fonts d'informació clínica i biomèdica per a obtenir, organitzar, interpretar i comunicar la informació científica i sanitària.
- Saber utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació en les activitats clíniques, terapèutiques, preventives i d'investigació.
- Comprendre la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i el maneig de les malalties.
- Organitzar i planificar adequadament la càrrega de treball i el temps en les activitats professionals.
- Capacitat per treballar en equip i mper relacionar-se amb altres persones del mateix o distint àmbit professional.
- Capacitat de crítica i autocrítica.
- Capacitat per comunicar-se amb collectius professionals daltres àrees.
- Reconeixement de la diversitat i multiculturalitat.
- Considerar ètica com a valor primordial en la pràctica professional.

- Tener capacitat de treballar en un context internacional.
- Reconèixer, diagnosticar i orientar el maneig de les patologies principals de l'aparell digestiu.
- Saber fer una anamnesi completa, centrada en el pacient i orientada a les diverses patologies, i interpretar-ne el significat.
- Saber valorar les modificacions dels paràmetres clínics en les diferents edats.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Els coneixements, les aptituds clíniques i el llenguatge científic adquirits en aquesta assignatura han de capacitar l'alumne per reconèixer i comprendre la patologia de l'aparell digestiu amb la finalitat que puga diagnosticar i orientar el tractament de les principals entitats clíniques, així com comunicar-se amb el pacient i el seu entorn, comprendre el procés de la malaltia de manera individualitzada i realitzar la terapèutica adequada en el marc de la medicina general.

L'aprenentatge dels continguts teòrics i pràctics que s'imparteixen ha de donar com a resultat l'adquisició de les competències següents:

- Adquirir l'habilitat necessària per elaborar un judici diagnòstic i establir un diagnòstic diferencial respecte a una patologia de l'aparell digestiu.
- Conèixer el valor de les diferents exploracions i proves diagnòstiques complementàries en patologia digestiva.
- Conèixer el maneig bàsic del tractament de les malalties digestives, segons la millor evidència disponible.
- Valorar la gravetat del pacient i adquirir la capacitat per estructurar la informació que ha de comunicar al pacient i als familiars.
- Identificar la patologia complexa que ha de ser remesa a un centre especialitzat.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

0. Docència teòrica

Tota la docència teòrica s'exposa a l'Aula Virtual. S'utilitza una metodologia participativa activa amb preguntes de l'alumne i aclariments per part del professor.

1. Patologia relacionada amb la secreció d'àcid gàstric.

- Nocions bàsiques sobre la secreció d'àcid gàstric i *Helicobacter pylori*.
- Malaltia per reflux gastroesofàgic.
- L'úlcera pèptica i les seues complicacions (excepte hemorràgia digestiva alta).
- Lesions agudes de la mucosa gastroduodenal i gastritis crònica.
- Tractament mèdic de les diferents patologies esofagogàstriques. Indicacions quirúrgiques, bases fisiopatològiques de les tècniques quirúrgiques i conseqüències, si n'hi ha, del tractament quirúrgic.

2. Malaltia inflamatòria intestinal.

- Concepte i classificació.
- Etiologia i mecanismes patogènics.
- Característiques clíniques generals de la malaltia de Crohn, i específiques de les localitzacions més prevalents.
- Característiques clíniques de la colitis ulcerosa.
- Diferències clíniques i anatomopatològiques entre la malaltia de Crohn i la colitis ulcerosa.
- Anàlisi de les principals complicacions en la malaltia de Crohn i de la colitis ulcerosa.
- Manifestacions extradigestives en la malaltia inflamatòria intestinal.
- Indicacions quirúrgiques i bases de les tècniques quirúrgiques més freqüents en la malaltia inflamatòria intestinal.

3. Alteracions motores i funcionals gastroenterològiques.

- Disfàgia orofaríngia. Diagnostic. Concepte i causes més freqüents. Etiologia i mecanismes patogènics. Tractament.
- Trastorns motors de l'èsofag. Classificació Chicago. Tractament
- Dispèpsia funcional. Diagnostic. Concepte i causes més freqüents. Etiologia i mecanismes patogènics. Classificació. Tractament.
- Síndrome de l'intestí irritable. Diagnostic. Concepte i causes més freqüents. Etiologia i mecanismes patogènics. Tractament.
- Restrenyiment. Diagnostic. Concepte i causes més freqüents. Etiologia i mecanismes patogènics. Tractament.

4. Càncers del tracte esofagogastrintestinal.

- Aspectes epidemiològics generals.
- Característiques clíniques i diagnòstic del càncer esofàgic i gàstric.
- Tractament quirúrgic del càncer esofagogastric.
- Pòlips i càncer colorectal I. Incidència. Etiologia. Anatomia patològica. Diagnòstic de cribratge (screening). Estadificació clínica. Poliposi familiar hereditària.
- Càncer colorectal II. Diagnòstic del càncer de còlon dret, esquerre i recte. - Diagnòstic del càncer de còlon en obstrucció. Tractament quirúrgic del càncer de còlon electiu i urgent. Tractament quirúrgic del càncer de recte. Tractament multidisciplinari del càncer colorectal segons l'estadi.

5. Malaltia celíaca de l'adult.

- Fonaments de l'etiologia.
- Expressivitat clínica i diagnòstic sindròmic.
- Valoració diagnòstica.
- Tractaments mèdics.

6. Abdomen agut

- Concepte i causes més freqüents.
- Característiques clíniques genèriques i dades d'exploració física en l'abdomen agut.
- L'apendicitis aguda i les seues complicacions més freqüents.
- Concepte d'ili: etiologia de les seues formes paralítica i mecànica.
- Característiques clíniques i diagnòstic de l'ili paralític.
- Característiques clíniques i diagnòstic de l'ili mecànic.
- Tractaments mèdic i quirúrgic de les diferents formes d'ili.

7. Patologia de la paret abdominal

- Concepte i classificació de les hèrnies de la paret abdominal.
- Característiques clíniques i diagnòstic de les hèrnies crural, inguinal i umbilical no complicades.
- Complicacions herniàries.
- Tractament de les hèrnies abdominals (no complicades i complicades).

8. Patologia rectoanal benigna.

- Anatomia quirúrgica de la regió anorectal. Abscessos i fístules de l'anús. Classificació dels abscessos i fístules. Diagnòstic i tractament. Quist pilonidal.

9. Hepatitis aguda i crònica.

- Hepatitis víriques: transmissió i característiques de la població de risc.
- Característiques clíniques genèriques de les hepatitis agudes víriques.
- Pauta diagnòstica i tractament de les hepatitis víriques.
- Política preventiva en les hepatitis víriques.
- Concepte i classificació de les hepatitis cròniques.
- Característiques clíniques genèriques i específiques de les hepatitis cròniques.
- Tractament i control evolutiu de les hepatitis cròniques.

10. Hepatopaties tòxiques

- Concepte i etiologies més prevalents.
- Efectes de la ingesta alcohòlica sobre el fetge: hepatitis alcohòlica, hepatopatia alcohòlica crònica i cirrosi etílica.
- Tractament de les diferents formes d'hepatopatia alcohòlica.

11. Cirrosi hepàtica.

- Concepte, classificació etiològica i anatomopatològica.
- Concepte, diagnòstic i fisiopatologia de la insuficiència hepàtica crònica i hipertensió portal.
- Síndrome hepatorenal i encefalopatia hepàtica: diagnòstic i tractament.
- Hipertensió portal: manifestacions clíniques derivades i terapèutica.
- Diagnòstic genèric de cirrosis hepàtiques, estadiatge i control evolutiu.
- Pautes terapèutiques generals en la cirrosi hepàtica.
- Hepatocarcinoma: classificació. Diagnòstic en pacient amb hepatopatia prèvia i sense. Tractament.
- Trasplantament hepàtic: tipus i indicacions. Bases de les tècniques quirúrgiques habituals. Control i complicacions posttrasplantament.

12. Litiasi biliar.

- Litogènesi.
- Colelitiasi: manifestacions clíniques i diagnòstic.
- Coledocolitiasi: manifestacions clíniques i diagnòstic.
- Complicacions de la litiasi biliar: colecistitis i colangitis.
- Tractament mèdic de la litiasi biliar i de les seues complicacions.
- Tractament quirúrgic de la litiasi biliar i de les seues complicacions.

13. Pancreatitis aguda i crònica.

- Concepte, etiologia, mecanismes patogènics i fisiopatologia de la pancreatitis aguda.
- Manifestacions clíniques i diagnòstic de la pancreatitis aguda.
- Evolució i criteris pronòstics en la pancreatitis aguda.
- Tractament de la pancreatitis aguda.
- Concepte, etiologia, mecanismes patogènics i fisiopatologia de la pancreatitis crònica.
- Manifestacions clíniques i diagnòstic de la pancreatitis crònica.
- Evolució i pautes terapèutiques en la pancreatitis crònica.
- Indicacions quirúrgiques en la pancreatitis aguda i crònica.
- Bases de les tècniques quirúrgiques en les pancreatitis aguda i crònica.
- Seqüeles de la terapèutica quirúrgica en les pancreatitis aguda i crònica.

14. PRÀCTIQUES

PRÀCTIQUES DE SEMINARI

1. Etiologia i maneig diagnòstic i terapèutic de l'ili obstructiu.
2. Malaltia hepàtica aguda i crònica pel virus.
3. Maneig diagnòstic i terapèutic dels traumatismes abdominals.
4. Malaltia hepàtica pel deposit gras
5. Maneig diagnòstic i terapèutic de l'apendicitis aguda i de la malaltia diverticular complicada.
6. Tractament mèdic de la malaltia inflamatòria intestinal crònica (MEII).
7. Actitud diagnòstica i terapèutica enfront de la proctàlgia, l'hemorràgia digestiva baixa, la incontinència

fecal i les alteracions del sòl pelvià.

8. Maneig diagnòstic i terapèutic dels tumors del pàncrees i de la via biliar.

9. Hemorràgia digestiva alta.

10. Tractament mèdic de la malaltia relacionada amb l'àcid.

11. La peritonitis bacteriana i les seues complicacions.

12. Exploracions funcionals/complementàries en aparell digestiu.

CASOS CLÍNICS (2 CASOS: 1 DE PART MÈDICA I 1 DE PART QUIRÚRGICA)

1. Malalt amb pancreatitis aguda complicada.

2. Pacient amb hèrnia de paret abdominal complicada.

PRÀCTIQUES CLÍNQUES

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Seminaris	26,00	100
Classes de teoria	26,00	100
Pràctiques clíniques	23,01	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	2,00	0
Elaboració de treballs en grup	11,00	0
Estudi i treball autònom	35,00	0
Lectures de material complementari	8,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	19,00	0
TOTAL	150,01	

METODOLOGIA DOCENT

En les **classes teòriques**, el professor exposa mitjançant lliçó magistral els conceptes i els continguts més importants de forma estructurada, per a l'obtenció dels coneixements i les habilitats que els alumnes han d'adquirir. Es potencia la participació dels estudiants. Es pot disposar del material didàctic utilitzat pel professor, si aquest ho considera adequat, mitjançant el recurs electrònic de l'Aula Virtual.

Pràctiques d'aula: **seminaris** participatius, elaborats amb el material proporcionat pel professorat i amb la participació activa dels alumnes en la seua exposició.

Pràctiques clíniques: estades clíniques dels estudiants a serveis sanitaris dels diferents hospitals universitaris, a centres d'assistència primària, a centres de salut mental i a àrees de salut pública, per aprendre a realitzar una anamnesi i una exploració clínica bàsica, amb una primera presa de contacte amb pacients, supervisat pel professor.

AVALUACIÓ

Avaluació teòrica: representa el 50% de la qualificació final. Es fa mitjançant una prova escrita que versa sobre els continguts del programa teòric i que té com a objectiu avaluar l'adquisició de coneixements. Es realitza a través de 50 preguntes d'elecció múltiple amb una única resposta vàlida i amb la valoració següent: encertada 1 punt, blanc 0 punts i errònia -0,333 punts.

Avaluació pràctica: representa el 50% de la qualificació final. Es fa mitjançant l'avaluació de la participació individual en les diferents activitats i la realització d'una prova que avalue l'adquisició de les habilitats relacionades amb les competències generals i específiques. L'avaluació de la programació pràctica es realitza a través de 50 preguntes d'elecció múltiple amb una única resposta vàlida i amb la valoració següent: encertada 1 punt, blanc 0 punts i errònia -0,333 punts, que versen sobre el contingut exposat en els seminaris i en els casos clínics.

Avaluació continuada seminaris: representa el 10% de la qualificació final que obtindrà l'alumne en funció de l'assistència als seminaris. Per cada falta d'assistència als seminaris es restarà 0,333 punts, de manera que tres faltes suposaran la perduda del 10% de la nota final. El control d'assistència es realitzarà mitjançant la identificació de l'alumne i signatura en cada seminari.

L'avaluació dels continguts teòrics i pràctics es fa el mateix dia mitjançant una prova de 90 preguntes (50 d'avaluació teòrica i 40 d'avaluació pràctica); la nota final és la del conjunt (suma d'ambdues avaluacions més la puntuació en funció d'assistència i participació als seminaris). La nota màxima és 10 i l'aprovat 5.

El contingut de la prova (90% de la qualificació final) és el mateix per a tots els grups d'una mateixa assignatura.

És requisit per accedir a l'avançament de convocatòria d'aquesta assignatura que l'estudiant haja cursat la totalitat de les seues pràctiques.

L'assistència a les sessions pràctiques és obligatòria. La no assistència injustificada a més d'un 20% de les mateixes, suposarà la impossibilitat d'aprovar l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- C. Rozman. Medicina interna. Farreras/Rozman. 18 ed. Madrid. Harcourt. 2016
- Sleisenger and Fordtran's Gastrointestinal and Liver Disease: Pathophysiology, Diagnosis, Management (Gastrointestinal & Liver Disease (Sleisenger/Fordtran)) (English Edition). 10 ed. 2016
- Cascales, P. A. Medicina y cirugía del aparato digestivo. ISBN: 9788491136507
- Editorial ELSEVIER.2020.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

Siguiendo las recomendaciones del Ministerio, la Consellería y el Rectorado de nuestra Universidad, para el período de la "nueva normalidad", la organización de la docencia para el segundo cuatrimestre del curso 2021-22, seguirá un modelo híbrido, donde tanto la docencia teórica como práctica se ajustará a los horarios aprobados por la CAT pero siguiendo un modelo de Presencialidad / No presencialidad en la medida en que las circunstancias sanitarias y la normativa lo permitan y teniendo en cuenta el aforo de las aulas y laboratorios docentes. Se procurará la máxima presencialidad posible y la modalidad no presencial se podrá realizar mediante videoconferencia cuando el número de estudiantes supere el coeficiente de ocupación requerido por las medidas sanitarias. De manera rotatoria y equilibrada los estudiantes que no puedan entrar en las aulas por las limitaciones de aforo asistirán a las clases de manera no presencial mediante la transmisión de las mismas de manera síncrona/asíncrona via “on line”.